

Maria Sarnik-Konieczna

Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków w 2007 roku

17-18 kwietnia – Lublin, Kozłówka

W tym roku centralne uroczystości z okazji Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków, na które zaprosił Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego Pan Kazimierz Michał Ujazdowski, odbywały się w dniu 18 kwietnia w Lublinie oraz w Zespole Pałacowo-Parkowym w Kozłówce – miejscach nominowanych do uznania przez Prezydenta RP za Pomniki Historii.

W uroczystościach uczestniczyli Prezydent Miasta Lublina Pan Adam Wasilewski, Marszałek Województwa Lubelskiego Pan Jarosław Zdrojowski, Wojewoda Lubelski Pan Wojciech Żukowski. Swą obecnością zaszczyliło je wielu znakomitych gości, wśród których byli Jego Ekscelencja Arcybiskup Metropolita Lubelski ks. prof. Józef Życiński, Jego Ekscelencja ks. Arcybiskup Abel, Pan Profesor Henryk Samsonowicz, Dyrektor Muzeum Zamoyskich w Kozłówce Pan Krzysztof Kornacki, Dyrektor Muzeum Pałacu w Łańcucie Pan Wit Wójtowicz, Dyrektor Teatru im. Juliusza Osterwy w Lublinie Pan Ryszard Fijałkowski oraz licznie przybyli pracownicy muzeów, instytucji kulturalnych, urzędów konserwatorskich i przedstawiciele stowarzyszeń i organizacji.

Dzień 18 kwietnia, ustanowiony przez Komitet Wykonawczy Międzynarodowej Rady Ochrony Zabytków ICOMOS Międzynarodowym Dniem Ochrony Zabytków, obchodzony jest na całym świecie od 1983 roku. Istotą tej decyzji było podkreślenie szczególnego znaczenia dziedzictwa kulturowego we współczesnym świecie oraz zwrócenie uwagi społeczeństw na ważne zadanie, jakim jest troska o utrzymanie we właściwym stanie obiektów zabytkowych, będących świadectwem naszej historii.

Każdego roku – w tym dniu – nielicznym spośród wielu właścicieli i użytkowników obiektów zabytkowych, tym którzy wzorowo przeprowadzili prace remontowo-konserwatorskie uzyskując uzna-

nie społeczne oraz wysoką ocenę ze strony konserwatorów zabytków, wyrażana jest wdzięczność poprzez ich uhonorowanie dyplomami wręczanymi podczas oficjalnej uroczystości. Ratując zabytki, przywracając im dawną świetność, przyczyniają się oni do wzbogacania dóbr kultury, a także zachęcają innych do podejmowania szlachetnych wyzwań.

Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków to również spotkanie koleżeńskie konserwatorów zabytków ze wszystkich dziedzin i specjalizacji z przedstawicielami władz samorządu terytorialnego, z właścicielami i użytkownikami obiektów zabytkowych, wśród których, z roku na rok, coraz liczniejszą grupę stanowią księża, którym powierzona jest opieka nad niewymiernej wartości dziedzictwem sztuki sakralnej.

Dzień ten jest wpisany przez UNESCO do rejestru ważnych imprez o znaczeniu światowym.

Organizatorami tegorocznych obchodów Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków był Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków we współpracy z Samorządem Województwa Lubelskiego, Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków w Lublinie i Regionalnym Ośrodkiem Badań i Dokumentacji Zabytków w Lublinie. Przygotowany program był wyjątkowo atrakcyjny.

W przeddzień uroczystości Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków, 17 kwietnia, w salach Trybunału Koronnego na Rynku Starego Miasta w Lublinie odbyła się konferencja naukowa pt. „Parki kulturowe – ochrona tożsamości krajobrazu”, zorganizowana przez Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków. Obradom przewodniczył dyrektor Ośrodka, dr inż. arch. Marcin Gawlicki. Podczas konferencji wygłoszono siedem referatów przedstawiających współczesną wizję i wynikające z niej zadania w zakresie ochrony przestrzeni historycznej. Jedną z form ochrony stanowią park kulturowy, jako nowe narzędzie zarzą-

dzania. Problematyka ta została omówiona na przykładach aktualnych opracowań planistycznych. Za interesowanie poruszonym tematem zgromadziło duże grono słuchaczy, o czym świadczyła wypełniona aż do ostatniego miejsca sala.

Po konferencji, w gościnnych salach bankietowych Trybunału Koronnego, na uczestników czekał wykwinny poczęstunek – kolacja, na którą zaprosił Prezydent Miasta Lublina Pan Adam Wasilewski. Była więc okazja do wzniesienia toastu, do powitań i towarzyskich rozmów, które jak to zwykle bywa, na ogół dotyczyły spraw zawodowych. Tym razem dominował temat bliskiej perspektywy reorganizacji ustroju służb konserwatorskich.

Zgodnie z programem, tego samego dnia wieczorem goście, którzy do Lublina przybyli z całej Polski, zostali zaproszeni na koncert do archikatedry lubelskiej, gdzie serdecznie ich przywitał oraz słowo okolicznościowe wygłosił Jego Ekscelencja Arcybiskup Metropolita Lubelski ks. prof. Józef Zyciński. Koncert w wykonaniu orkiestry Filharmonii Lubelskiej, który poprowadził Pan Maciej Wiatkowski, był prawdziwą uczcą duchową, zwłaszcza że odbywał się w nastrojowym i wspaniałym wnętrzu zabytkowej świątyni. Archikatedra lubelska jest przykładem wzorowo przeprowadzonych prac konserwatorskich, za które obecny na koncercie ks. kanonik Adam Lewandowski został uhonorowany tegoroczną nagrodą SKZ „Conservator Ecclesiae”.

W oficjalnych uroczystościach Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków, które odbywały się w gościnnych salach Teatru im. Juliusza Osterwy w Lublinie, uczestniczył Generalny Konserwator Zabytków, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Pan Tomasz Merta.

Spotkanie, które prowadził Dyrektor Krajowego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków Pan Marcin Gawlicki, rozpoczęło się o godz. 11.00 powitaniem gości przez Marszałka Województwa Lubelskiego, Pana Jarosława Zdrojkowskiego oraz przez Wojewodę Lubelskiego, Pana Wojciecha Zukowskiego, którzy w wystąpieniach podkreślili zaszczyt i wielką radość z powodu ważnego wydarzenia, jakim jest nominacja Miasta Lublina i Zespołu Pałacowo-Parkowego w Kozłówce na listę Pomników Historii.

Słowo powitalne wygłosił Prezydent Miasta Lublina, Pan Adam Wasilewski, podkreślając w nim głęboki sens uroczystego spotkania w tym historycznym mieście i informując m.in. o działaniach, jakie podejmuje się dla uzyskania harmonii pomiędzy zabytkami i współczesnością.

W okazjonalnym wystąpieniu Pan Tomasz Merta, Generalny Konserwator Zabytków złożył serdeczne gratulacje tym wszystkim, którzy swoją co-

dzienną pracą przyczyniają się do poprawy stanu zachowania obiektów zabytkowych. Wyraził słowa szczególnego uznania tegorocznym laureatom nagród i wyróżnień, złożył także podziękowania służbie konserwatorskiej za zaangażowanie w codziennej pracy w przezwyciężanie skomplikowanych problemów z podejmowaniem trudnych decyzji.

Generalny Konserwator Zabytków poinformował m.in. o realizacji zobowiązań podjętych rok temu przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz podległe jednostki, w tym o efektach działań w sprawie zwiększenia funduszy na ochronę zabytków. Po raz pierwszy nastąpiło znaczące zwiększenie środków. Obecnie jest to suma, która pozwala myśleć o perspektywie zadań w ochronie zabytków. Minister zapewnił, że dołoży starań, aby budżet na ochronę zabytków był coraz większy. Szansą są fundusze europejskie. Podkreślił potrzebę skierowania większych środków na poprawę źle opłacanej służby konserwatorskiej. Nawiązując do postanowień Rezolucji pierwszego po wojnie Kongresu Konserwatorów Polskich, który obradował w dniach 5 do 7 października 2005 roku, poinformował o postępie prac nad projektem nowelizacji ustawy o ochronie i opiece nad zabytkami przywracającej jednolitą, niezespoloną, państwową służbę ochrony zabytków. Zwrócił uwagę na potrzebę sformułowania nowej doktryny, która będzie umiała odpowiedzieć na aktualnie nurtujące i zasadnicze pytania, m.in., co powinniśmy chronić, „czy zbyt wiele, czy zbyt mało”, oraz na potrzebę dołożenia starań o ochronę budownictwa drewnianego, przede wszystkim poprzez zakładanie systemów przeciwpożarowych. Przypomniął o odpowiedzialności za ochronę dziedzictwa pozostającego poza granicami kraju.

Na zakończenie wystąpienia, w imieniu Pana Prezydenta RP, Generalny Konserwator Zabytków Tomasz Merta, przekazał oficjalną informację o przygotowanych aktach uznania za Pomniki Historii Historycznego Zespołu Architektoniczno-Urbanistycznego Miasta Lublina oraz Zespołu Pałacowo-Parkowego w Kozłówce i na tę okoliczność wręczył nominacje Panu Prezydentowi Miasta Lublina oraz Panu Marszałkowi Województwa Lubelskiego.

Wykład okolicznościowy wygłosił Pan Profesor Henryk Samsonowicz. Była to laudacja o Lublinie jako *genius loci*, o jego bogatej historii, ludziach i kulturze, o dziedzictwie, czyli o tym „co nam zostało po dziadach i po ojcach” oraz o znaczeniu tego miasta w historii Polski.

Oczekiwanym punktem programu uroczystości Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków było ogłoszenie wyników oraz wręczenie nagród i wyróżnień laureatom tegorocznych konkursów.

I. Medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”

Medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” przyznawany jest przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, honoruje najwybitniejsze postacie ze świata kultury i osoby szczególnie zasłużone dla kultury.

Z okazji Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków w 2007 roku Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego przyznał dwa Srebrne Medale „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”, które otrzymali:

– dr inż. arch. Halina Landecka, Lubelski Wojewódzki Konserwator Zabytków w Lublinie,

– Jego Ekscelencja Ksiądz Arcybiskup Abel, Ordynariusz Prawosławnej Diecezji Lubelsko-Chełmskiej.

Dr inż. arch. Halina Landecka, wieloletni, zasłużony konserwator zabytków, łączy profesjonalizm z ogromnym osobistym zaangażowaniem w służbę na rzecz ochrony zabytków Lubelszczyzny. Od 1991 roku do chwili obecnej pełni funkcję Lubelskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Lublinie. Wcześniej prowadziła badania architektoniczne licznych obiektów zabytkowych, pracując w pracowni projektowo-badawczej PP Pracowni Konserwacji Zabytków oraz w PP Sztuka Polska. Wykonała wiele projektów remontowo-budowlanych m.in. takich obiektów, jak np. Trybunału Koronnego w Lublinie, dworów w Krupem Staninie, zespołu trzech spichlerzy w Rydze. Ponadto prowadziła nadzór prac remontowo-konserwatorskich, w tym m.in. przy kompleksowej konserwacji wnętrza kościoła pw. św. Anny w Lubartowie, wnętrzu kaplicy pałacowej w Kozłowce, przy konserwacji polichromii ściennych w kaplicy pw. św. Trójcy w Lublinie, translokacji cerkwi greckokatolickiej z Tarnoszy na do Muzeum Wsi Lubelskiej, nadzorowała remont cerkwi prawosławnej przy ul. Ruskiej w Lublinie i wiele innych równie ważnych realizacji konserwatorskich. Należy również podkreślić wkład pracy i osobiste zaangażowanie dr Haliny Landeckiej w proces rewaloryzacji lubelskiej architektry.

Stopień naukowy uzyskała na Wydziale Architektury Politechniki Krakowskiej. Od 1999 roku prowadzi zajęcia dydaktyczne na Politechnice Lubelskiej w specjalności ochrona zabytków architektury, przekazując wiedzę i doświadczenie następcom odpowiedzialnym za ochronę zabytków.

Ważną część jej działalności stanowi popularyzacja idei ochrony dziedzictwa kulturowego, czego dowodem jest wiele publikacji i artykułów poświęconych tematyce konserwatorskiej. Kierowany przez nią Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków od 1999 r. publikuje „Wiadomości Konserwatorskie Województwa Lubelskiego”. Jest to rzetelny

zbiór informacji, dokumentujący działania prowadzone każdego roku przy zabytkach. Przy Lubelskim Wojewódzkim Konserwatorze Zabytków została powołana i systematycznie pracuje Wojewódzka Rada Ochrony Zabytków, jest to również zasługą dr Landeckiej, która korzysta z opinii uznanych fachowców.

Wydarzeniem o prestiżowym znaczeniu, przynoszącym widoczne i konkretne efekty realizacyjne oraz w kształtowaniu świadomości i zasad ochrony dziedzictwa jest ustanowiony w 2000 roku, z inicjatywy dr H. Landeckiej, Wojewódzki Konkurs Otwarty „Laur Konserwatorski”. Jest to skuteczna promocja wzorców realizacji konserwatorskich, godnych do naśladowania przez inwestorów.

Dr Halina Landecka czynnie uczestniczy w działalności społecznej Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków, Stowarzyszenia Architektów Polskich oraz oddziału Polskiej Akademii Nauk w Lublinie. Jest osobą znaną i szanowaną w środowisku Lublina i Lubelszczyzny.

Jego Ekscelencja Ksiądz Arcybiskup Abel (Andrzej Popławski), od czasu restytuowania na tych terenach diecezji, czyli od 1989 roku sprawuje godność ordynariusza prawosławnej diecezji lubelsko-chełmskiej. Położył wielkie zasługi dla odbudowy prawosławnej diecezji. Po 1989 roku, dzięki inicjatywie i osobistemu zaangażowaniu Księdza Arcybiskupa Abła, przeprowadzono remonty wielu cerkwi na terenie archidiecezji, m.in. w Terespolu, Hrubieszowie, Włodawie.

Na szczególną uwagę zasługuje wzorowo przeprowadzony, kompleksowy remont budowlano-konserwatorski najstarszej, XVI-wiecznej cerkwi katedralnej w Lublinie. Remont został wykonany na podstawie pełnego zakresu badań konserwatorskich i architektonicznych. Poddano konserwacji m.in. zachowane polichromie ścienne i wyposażenie ruchome, w tym bogato zdobiony renesansowy ikonostas.

Jego Ekscelencja Ksiądz Arcybiskup Abel jest pomysłodawcą i inicjatorem wielu dokonań, takich jak np. utworzenie w Jabłecznej zbioru ikon prawosławnych, utworzenie w monasterze w Jabłecznej letniej szkoły pisania ikon, translokacji drewnianej cerkwi z Białej Podlaskiej do Dobratycz, przejście przez Prawosławną Diecezję Lubelską XVI-wiecznej cerkwi w Szczepieszynie oraz „czajni” w Turkowicach. Aktywność Jego Ekscelencji przejawia się również we współpracy z samorządami lokalnymi, dzięki której podejmowane są starania o zabezpieczenie zdewastowanych cerkwi, działania na rzecz ochrony zabytkowych cmentarzy prawosławnych, w tym m.in. w Szychowicach, Moryniu, Mieniach i Łosicu.

Ksiądz Arcybiskup prowadzi ożywioną działalność wydawniczą. Warto wymienić choćby serię „Światło Przemienienia”, w której ukazało się wiele książek pomagających zrozumieć teologię chrześcijańskiego Wschodu.

Jego Eksceleńcja Ksiądz Arcybiskup Abel jest postacią zasłużoną, szanowaną, znaną z działalności na rzecz ochrony dziedzictwa i promocji kultury.

W imieniu odznaczonych Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis” na ręce Pana Tomasza Merty, Generalnego Konserwatora Zabytków wyrazi serdecznego podziękowania Panu Ministrowi Kultury i Dziedzictwa Narodowego złożył Jego Eksceleńcja Ksiądz Arcybiskup Abel. Podkreślił znaczenie dziedzictwa w kształtowaniu świadomości społecznej. W ciepłych słowach dziękował konserwatorom zabytków za ich trud i za współpracę, której na co dzień doświadcza.

II. Złote i Srebrne Odznaki „Za Opiekę nad Zabytkami”

Jest to zaszczytne wyróżnienie, nadawane przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego osobom zasłużonym za ponadprzeciętną działalność w prowadzeniu pracy konserwatorskiej, w sprawowaniu opieki nad dobrami kultury w tym za szczególne zaangażowanie na rzecz ochrony zabytków i przeciwdziałanie zagrożeniom dóbr kultury.

Srebrne odznaki „Za Opiekę nad Zabytkami” otrzymali:

– **Ks. Władysław Trubicki** z Turobina, proboszcz parafii rzymskokatolickiej pw. św. Dominika,

– **Ks. Henryk Stanisław Kapica** z Krasnegostawu, proboszcz parafii rzymskokatolickiej pw. św. Franciszka Ksawerego, dziekan dekanatu krasnostawskiego wschodniego,

– **Ks. prałat Tadeusz Dziega** z Łukowa, dziekan, proboszcz parafii rzymskokatolickiej pw. Podwyższenia Krzyża Świętego,

– **Ks. Józef Kuzawiński** z Wereszczyna, proboszcz parafii rzymskokatolickiej pw. św. Stanisława BM,

– **Jarosław Wasilewski – Ojciec Maksymilian** z Chełma, rektor kościoła rzymskokatolickiego pw. św. Andrzeja Apostoła – Franciszkanów (OFM), gwardian klasztoru Franciszkanów (OFM) w Chełmie.

III. Konkurs Generalnego Konserwatora Zabytków „Zabytek Zadbany”

W Konkursie Generalnego Konserwatora Zabytków „Zabytek Zadbany” myślą przewodnią jest rozwijanie mecenatu nad zabytkami przez instytucje i osoby prywatne, poprzez nagradzanie tych gospodarzy obiektów zabytkowych, którzy dzięki

wzorowo wykonanym remontom budowlano-konserwatorskim przyczynili się do trwałego zabezpieczenia i przywrócenia zabytkom ich dawnej świetności.

Należy przypomnieć, że do konkursu mogą być zgłoszone obiekty wpisane do rejestru zabytków, przy których prace przeprowadzono według wskazań wojewódzkich konserwatorów zabytków.

Zgodnie z regulaminem konkursu, wnioski o nadanie tego wyróżnienia składają wojewódzcy konserwatorzy zabytków.

W tym roku nastąpiła zmiana w regulaminie konkursu, a mianowicie w myśl przyjętej zasady nagrody przyznawane są w czterech różnych kategoriach:

1. zabytki architektury i budownictwa mieszkalnego oraz użyteczności publicznej,
2. zabytki dziedzictwa przemysłowego,
3. zabytki sakralne,
4. zabytki architektury obronnej.

Do jury konkursu wpłynęło 50 wniosków spełniających regulaminowe kryteria z 15 województw. Rozpatrzono: w kategorii 1. – 27 wniosków, w kategorii 2. – 5 wniosków, w kategorii 3. – 12 wniosków i w kategorii 4. – 6 wniosków.

Dyplomami uhonorowano:

– w kategorii „zabytki architektury i budownictwa mieszkalnego oraz użyteczności publicznej”:

1. Spółkę z o.o. „Paulinum”, woj. dolnośląskie – za przeprowadzoną w latach 2003-2005 rewaloryzację cennego zespołu rezydencjonalnego pałacu „Paulinum” w Jeleniej Górze wraz z adaptacją na hotel.

2. Kurię Diecezjalną w Gliwicach, woj. śląskie – za adaptację Zabytkowego Zespołu Pałacowo-Parkowego w Pławniowicach na potrzeby diecezjalnego Ośrodka Edukacyjno-Formacyjnego, przy zachowaniu pierwotnego charakteru wnętrza i otoczenia.

3. Miasto i Gminę Dębno, woj. zachodniopomorskie – za przeprowadzony w latach 2004-2005 gruntowny remont willi Maxa Laue w Dębnie wraz z adaptacją obiektu dla potrzeb biblioteki publicznej.

4. Klasztor oo. Paulinów we Włodawie, woj. lubelskie – za kompleksowy remont budynku klasztorowego w zespole paulińskim we Włodawie, przywracający historyczną bryłę, detal architektoniczny i wnętrza obiektu.

– w kategorii „zabytki dziedzictwa przemysłowego”:

1. Spółkę z o.o. „ATRIUM” w Krakowie, woj. małopolskie – za przeprowadzoną w 2005 r. adaptację budynku dawnej podstacji elektrycznej

przy ul. Biskupiej w Krakowie na biuro architektoniczne i mieszkania.

2. Przedsiębiorstwo PKP Polskie Linie Kolejowe SA Oddział Regionalny w Krakowie oraz Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne SA, woj. małopolskie – za kompleksowy remont wiaduktu kolejowego nad ul. Lubicz w Krakowie powiązanego z murami oporowymi, przywracające wysokie walory architektoniczne i artystyczne obiektu.

3. „Wodociągi Kępińskie” Sp. z o.o. w Kępnie, woj. wielkopolskie – za przeprowadzone z wielką starannością w latach 2002-2005 prace remontowo-konserwatorskie wieży ciśnień przy ul. Wrocławskiej 28 w Kępnie oraz adaptację obiektu na wieżę widokową.

4. Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu – za przeprowadzone w latach 2005-2006 prace remontowo-modernizacyjne śluzy na Młynówce przy ul. Piastowskiej w Opolu, przywracające walory architektoniczno-budowlane XIX-wiecznej śluzy oraz przyległego do niej jazu.

– w kategorii „zabytki sakralne”:

1. Parafię rzymskokatolicką pw. św. Jana Chrzciciela i św. Jana Ewangelisty w Lublinie, woj. lubelskie – za wzorowo przeprowadzone w latach 1998-2006 kompleksowe prace remontowo-konserwatorskie kościoła archikatedralnego.

2. Parafię rzymskokatolicką pw. św. Stanisława Bpa w Jarczowie, woj. lubelskie – za przeprowadzone w latach 2005-2006 prace remontowo-konserwatorskie kościoła parafialnego (dawnej cerkwi greckokatolickiej).

3. Gminę Pruszcz Gdański, woj. pomorskie – za przeprowadzone w 2006 roku prace remontowo-konserwatorskie drewnianej bramy cmentarnej-dzwonnicy w Wiślinie.

4. Parafię rzymskokatolicką pw. św. Katarzyny w Gogołowie, woj. podkarpackie – za przeprowadzoną w latach 1995-2006 kompleksową rewaloryzację drewnianego kościoła parafialnego wraz z wystrojem i otoczeniem, przywracającą pierwotne walory architektoniczne i plastyczne zabytku.

– w kategorii „zabytki architektury obronnej”:

1. Urząd Miejski w Prudniku, woj. opolskie – za kompleksowy remont wieży bramnej Bramy Dolnej w Prudniku, przeprowadzony z wielką starannością i dbałością o detal architektoniczny, w oparciu o wykonane badania architektoniczne.

2. Urząd Miejski w Krapkowicach, woj. opolskie – za kompleksowy remont wieży Bramy Górnej w Krapkowicach, eksponujący średniowieczną strukturę muru i renesansowe zwieńczenie.

IV. Konkurs „Laur Konserwatorski 2007”

Wojewódzki Konkurs Otwarty „Laur Konserwatorski” został ustanowiony w 2000 roku. Jego celem jest wyłonienie i uhonorowanie wzorowych inwestorów – gospodarzy obiektów zabytkowych oraz wykonawców wyróżniających się realizacją konserwatorskich, przeprowadzonych zgodnie ze wskazaniami konserwatorskimi.

„Laur Konserwatorski 2007” otrzymali:

1. Ks. Adam Bab, rektor kościoła pw. św. Ducha w Kraśniku – za konserwację i restaurację wnętrza kościoła rektoralnego, przywracając jego pierwotny charakter.

2. Parafia rzymskokatolicka pw. Podwyższenia Krzyża Świętego w Łukowie – za konserwację i restaurację wnętrza kościoła parafialnego przeprowadzoną z zachowaniem i podkreśleniem wysokich walorów zabytkowych wnętrza.

3. Spółka z o.o. „KRESY” w Warszawie – za konserwację i restaurację d. Domu Wikariuszy przy ul. Archidiakońskiej 9 w Lublinie, pozwalającą uratować jeden z najstarszych budynków mieszkalnych Lublina z poszanowaniem jego wartości historycznych i artystycznych.

4. Parafia rzymskokatolicka pw. św. Mikołaja w Szczebrzeszynie – za kompleksową konserwację i restaurację bogatego wystroju wnętrza i wyposażenia kościoła parafialnego, przeprowadzoną na wysokim poziomie konserwatorskim i estetycznym.

V. Nagroda im. Księdza Profesora Janusza Stanisława Pasierba „Conservator Ecclesiae”

Nagroda Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków „Conservator Ecclesiae” jest wyrazem pamięci, szacunku i uznania dla dokonań ks. prof. Janusza Stanisława Pasierba – wybitnego uczonego, twórcy i konserwatora, oraz wspaniałego człowieka.

Celem nagrody jest wyróżnienie osób, których działalność naukowo-badawcza i twórcza przynosi znaczący wkład w dziedzinie ochrony i konserwacji architektury i sztuki sakralnej. Nagroda może być indywidualna i zespołowa. Jest przyznawana osobom świeckim i duchownym różnych wyznań, osobom które swoją działalnością konserwatorską, naukową i dydaktyczną kontynuują dzieło i przesłanie ks. prof. Janusza Stanisława Pasierba.

Do Zarządu Głównego Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków wpłynęły dwa wnioski o nagrodę „Conservator Ecclesiae” za 2006 rok. Zarząd Główny Towarzystwa Opieki nad Zabytkami przedstawił kandydaturę dr. Janusza Smazy, a Zarząd Oddziału Lubelskiego Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków przedstawił kandydaturę ks. kanonika Adama Lewandowskiego.

Na posiedzeniu w dniu 4 kwietnia br., po zapoznaniu się z uzasadnieniami przedstawionymi we wnioskach, Kapituła jednogłośnie postanowiła w tym roku przyznać dwie nagrody.

Nagrodę w postaci dyplomu oraz medalu okolicznościowego autorstwa prof. Mariana Koniecznego otrzymali dr Janusz Smaza i ks. kanonik Adam Lewandowski.

Dr Janusz Smaza, artysta plastyk – wybitny konserwator dzieł sztuki, w specjalizacji konserwacja i restauracja rzeźby kamiennej i elementów architektury. Jest niezwykle aktywny zawodowo, o czym świadczy załączona do wniosku lista ważniejszych realizacji z lat 1981-2005, wśród nich prace przy tysiącach pomników nagrobnych i przydrożnych w kilkunastu krajach, prace konserwatorskie przy wystroju architektoniczno-rzeźbiarskim wnętrz pałacowych i kościelnych. Jednak najważniejsze i największe realizacje świadczące o dorobku dr. J. Smazy to prace konserwatorskie, zabezpieczające, rekonstrukcyjne i inne w obiektach sakralnych na Ukrainie, Białorusi i Litwie. Wszelkie działania, zwłaszcza na Kresach, dr J. Smaza traktuje jako misję, prowadzoną często honorowo, ratując wiele pomników polskiej kultury. Ponadto udziela się jako ekspert i autor programów prac konserwatorskich, prowadzi działalność ekspercką i manualną przy ratowaniu polskich pamiątek w wielu krajach Europy i Bliskiego Wschodu.

Dr J. Smaza jest autorem kilkunastu publikacji z zakresu konserwacji, wiele z nich dotyczy prac w Żółkwi. Posiada umiejętność skupiania wokół siebie młodych konserwatorów-wolontariuszy, przede wszystkim studentów ASP, którzy pod jego kierunkiem zdobywają praktyczne umiejętności. Ponadto jest członkiem kilku organizacji, w tym Sekcji Konserwatorskiej ZPAP, Społecznej Komisji Opieki nad Zabytkami Sztuki Cerkiewnej działającej przy ZG TONZ, Towarzystwa Karpackiego, Towarzystwa Przyjaciół ASP, współzałożycielem Fundacji „Wspólne Dziedzictwo”.

Przyznanie nagrody jest uznaniem bilansu zasług i bogatego dorobku dr. J. Smazy, który w dziedzinie konserwacji jest niewątpliwie niepodważalnym mistrzem i autorytetem.

Ksiądz Kanonik Adam Lewandowski od 1997 roku pełni funkcję proboszcza parafii archikatedralnej pod wezwaniem św. Jana Chrzciciela i św. Jana Ewangelisty w Lublinie, a także dziekana śródmiejskiego dekanatu lubelskiego. Ponadto jest sekretarzem Archidiecezjalnej Rady do Spraw Konserwacji Zabytków oraz przewodniczącym Archidiecezjalnej Komisji ds. Dóbr Kultury.

Od początku pracy w parafii archikatedralnej podjął trud remontu, konserwacji i restauracji archikatedry – jednego z najświetniejszych sakral-

nych zabytków Lubelszczyzny z przełomu XVI/XVII w., wg projektu Jana Marii Bernardonego. Dzięki determinacji i zaangażowaniu ks. Lewandowskiego, w okresie ośmiu minionych lat przeprowadzono pełny zakres skomplikowanych i kosztownych prac budowlano-konserwatorskich. Warto podkreślić, że rozpoczęcie prac zostało poprzedzone powołaniem interdyscyplinarnego zespołu ekspertów z udziałem uznanych w skali kraju autorytetów w zakresie konserwacji dzieł sztuki, historii sztuki i konstrukcji w celu bieżącego omawiania złożonej problematyki. Końcowy efekt prac pokazano w formie ekspozycji. Dzięki inicjatywie Księdza przeprowadzono konserwację unikatowych w skali europejskiej szat grobowych i biżuterii. Na podobnej zasadzie przeprowadzony został kompleksowy remont skarbcza, zakończony otwarciem wystawy pt. „Skarby Archidiecezji Lubelskiej” eksponującej poddane żmudnym zabiegom konserwatorskim, niedostępne dotychczas zabytki złotnictwa sakralnego i szaty liturgiczne.

Ksiądz Adam Lewandowski jest wzorowym administratorem obiektu zabytkowego, wykazującym w pełni zrozumienie problemów konserwatorskich i ochrony zabytków. W swoich inicjatywach i działaniach na bieżąco współpracuje ze służbą konserwatorską i ekspertami. Jego szerokie spojrzenie na złożoną problematykę prac w archikatedrze lubelskiej znalazło uznanie w skali europejskiej. Za prace wykonane w kryptach przyznana została nagroda „Europa Nostra”.

Na podkreślenie zasługuje działalność wydawnicza. Dzięki inicjatywie Księdza na bieżąco wydawane są broszury promocyjne oraz znakomite wydawnictwa dotyczące archikatedry. Wykazuje się dużym talentem w pozyskiwaniu sponsorów. Godna naśladowania postawa Księdza A. Lewandowskiego jest doceniona przez środowisko konserwatorskie oraz innych administratorów obiektów zabytkowych, dla których jest wzorem do naśladowania.

VI. Konkurs Generalnego Konserwatora Zabytków i Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków na „Najlepsze prace studialne, naukowe i popularyzatorskie dotyczące ochrony zabytków i muzealnictwa” za 2006 rok

Konkurs, którego inicjatorem było Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków, organizowany jest od końca lat 80. Cieszy się dużym zainteresowaniem, o czym świadczy liczba prac zgłaszanych każdego roku na konkurs.

Celem konkursu jest zainteresowanie studentów i młodej kadry naukowej problematyką ochrony i konserwacji zabytków ruchomych, zabytków budownictwa, architektury, krajobrazu, ogrodów

i muzealnictwa, a także teorią i dokumentacją zabytków.

Konkurs ma zachęcić do podejmowania tematów przyczyniających się do rozwoju nauki, poszerzenia wiedzy nt. wyników najnowszych badań, nowych technologii i ich popularyzacji. Przedmiotem konkursu są prace magisterskie, doktorskie i inne opracowania naukowe i projektowe, oraz popularyzatorskie ukończone w ubiegłym lub bieżącym roku kalendarzowym. Na szczególną uwagę zasługują przede wszystkim prace nowatorskie w ujęciu, rzucające nowe światło na problem, dające podstawy do wdrożenia i wykorzystania opracowań w praktyce. Uczestnikami konkursu mogą być wyłącznie osoby niebędące samodzielnymi pracownikami nauki. Prace mogą być zgłaszane przez uczelnie, instytuty naukowe, muzea, organy służby konserwatorskiej, inne placówki bądź przez samych autorów.

Na konkurs 2006 wpłynęły 44 prace, z których jedna nie spełniała kryteriów regulaminu. Rozstrzygnięcie konkursu nastąpiło 3 listopada 2006 r. Kapituła po zapoznaniu się z pracami i recenzjami przyznała 9 nagród oraz 13 wyróżnień.

Nagrody otrzymali:

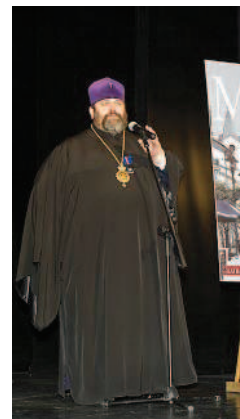
1. Wiktor Zygmunt Łyjak – za pracę pt. „Organy na Mazowszu w Diecezji Płockiej od XIV wieku do 1918 roku”. Wyd. Towarzystwo Naukowe Płockie.

2. Jakub Lewicki – za pracę pt. „Między tradycją a nowoczesnością. Architektura Lwowa lat 1893-1918”. Wyd. NERITON, Warszawa.

3. Małgorzata Bajon-Romańska – za pracę pt. „Analiza konstrukcji drewnianych gotyckich kościołów w Małopolsce”. Praca doktorska pod kierunkiem dr. hab. inż. Andrzeja Buchnera.

4. Andrzej Laskowski – za pracę pt. „Między Krakowem a Lwowem. Architektura i rozwój przestrzenny Jasła w okresie autonomii galicyjskiej”. Praca doktorska pod kierunkiem prof. dr. hab. Jacka Purchli.

5. Monika Karwowska-Gorek – za prace: „Konserwacja suchego pastelu na papierze czerpanym *Portret Izabeli Branickiej z Poniatowskich* L. Marteau, 1748 r., własność Muzeum Pałac w Wilanowie”. Praca magisterska, promotor: st. wykl.

Grażyna Macander-Melak; „Zbiory starodruków Muzeum Zamkowego w Malborku na przykładzie XVI- i XVII-wiecznego księgozbioru. Historia, stan zachowania, problemy konserwatorskie, propozycja skatalogowania”. Praca magisterska, promotor: mgr Michał Hilchen.

6. Dominika Koss-Gajkowska – za pracę: „Konserwacja chorągwi kościelnej z przedstawieniem adoracji Matki Bożej z Dzieciątkiem przez św. św. Dominika i Jacka Odrowąża, Polska 1636 r., własność klasztoru oo. Dominikanów w Krakowie”. Praca magisterska, promotor: prof. Helena Hryszko; „Monografia chorągwi kościelnej z przedstawieniem adoracji Matki Bożej z Dzieciątkiem przez św. św. Dominika i Jacka Odrowąża, Polska, 1636 r., własność oo. Dominikanów w Krakowie”. Praca magisterska, promotor: prof. ASP, dr hab. Jakub Pokora.

7. Paweł Sobczyński – za pracę pt. „Konserwacja i restauracja wybranych elementów XVI-wiecznego sarkofagu Niedrzwickich z kościoła pocysterskiego pw. św. Floriana w Koprzywnicy. Przywrócenie pierwotnej formy sarkofagu”. Praca magisterska pod kierunkiem adj. Wiesława Procyka.

8. Anna Karczewska-Sztymelska – za pracę: „Konserwacja kamiennego tympanonu portalu bramy wjazdowej zamku hetmana Stanisława Żółkiewskiego w Żółkwi na Ukrainie z 1 połowy XVII wieku” oraz „Dokumentacja konserwatorska kamiennego tympanonu portalu bramy wjazdowej zamku hetmana Stanisława Żółkiewskiego w Żółkwi na Ukrainie z 1 połowy XVII wieku”. Praca magisterska pod kierunkiem adj. Janusza Smazy.

9. Ewa Bożejewicz – za pracę pt. „Drewniane konstrukcje dachowe średniowiecznych kościołów Chełmińskich”. Praca magisterska pod kierunkiem prof. dr. hab. Jana Tajchmana.

Wyróżnienia otrzymali:

1. Bożena Stępa – za pracę pt. „Analiza działalności projektowej architekta krajobrazu Petera Josepha Lenne na ziemiach polskich w XIX wieku”. Praca doktorska pod kierunkiem prof. dr. hab. Piotra Urbańskiego.

2. Barbara Bielinis-Kopeć – za pracę pt. „Zabytki Zielonej Góry”. Wyd. Regionalne Centrum Animacji Kultury.

3. Maria Strzałko – za pracę pt. „Wielkopolskie zamki”. Wyd. WBP i CAK.

4. Krzysztof Koper – za pracę pt. „Z dziejów Krościenka nad Dunajcem” z cyklu „Podhalańskie Monografie Historyczne”. Wyd. Polskie Towarzystwo Historyczne, Nowy Targ.

5. Krzysztof Wielgus, Robert Kowalski, Agnieszka Chrzęściewska, Kamila Jarczy, Robert Koprowski, Karol Korycki oraz **Urząd**

Gminy Ochotnica Dolna – za pracę zbiorową pt. „Droga Knurowska – Gościniec Barnabów. Rewitalizacja zabytku inżynierii – historycznej drogi strategicznej Harkłowa – Knurów – Ochotnica”.

6. Krzysztof Wielgus – za pracę pt. „Szlak historii lotnictwa w Małopolsce. Koncepcja szlaku kulturowego”.

7. Klaudia Stala – za pracę pt. „Tradycje antyczne we wczesnośredniowiecznej architekturze ziem polskich na podstawie wybranych przykładów”. Praca doktorska pod kierunkiem prof. dr. hab. Zbigniewa Pianowskiego.

8. Lucyna Piekacz – za pracę pt. „Problem kreacji i konserwacji kamiennej rzeźby polichromowanej *Matka Boska z Dzieciątkiem* (ok. 1580 – 1640 r.) z kościoła św. Floriana w Krakowie”. Praca magisterska pod kierunkiem prof. dr. hab. Ireneusza Płuski.

9. Elżbieta Wysocka – za pracę pt. „Konserwacja sztuki wideo na przykładzie rejestracji prób i spektakli Tadeusza Kantora”. Praca dyplomowa pod kierunkiem prof. Edwarda Kosakowskiego.

10. Agnieszka Dąbrowska – za pracę: „Konserwacja portretu trumiennego Kanonika herbu Poraj z kryptonimem I.F.B.C.L.L.M.C. z Archikolegiaty pw. Najświętszej Marii Panny Królowej i św. Aleksego w Tumie pod Łęczycą z ok. 1814 r.” Praca magisterska pod kierunkiem dr. hab. Marii Lubryczyńskiej; „Taniec śmierci w sztuce polskiej epoki nowożytnej”. Praca magisterska, promotor: prof. ASP, dr hab. Jakub Pokora.

11. Karol Klata – za pracę: „Konserwacja i restauracja obrazu dwustronnego z przedstawieniem św. Wojciecha i św. Katarzyny Aleksandryjskiej ze zbiorów Muzeum Zamoyskich w Kozłowie, XVII/XVIII wiek, autor nieznan”. Praca magisterska, promotor: prof. dr. Joanna Szpor; „XVII-wieczne feretrony i chorągwie kościelne na terenie Polski”. Praca magisterska, promotor: prof. ASP, dr hab. Jakub Pokora.

12. Kamila Wojtowicz – za pracę: „Konserwacja fresku Michelangelo Palloniego *Psyche w świątyni Junony*, własność Muzeum Pałac w Wilanowie, dat. po 1688”. Praca magisterska, promotor: adj. Paweł Jakubowski; „Technika i technologia konsolidacji rozwarstwionych i spęcherzonych tynków podłoża bezpośredniego malowideł ściennych”. Praca magisterska, promotor: adj. Paweł Jakubowski.

13. Filip Zerek – za pracę: „Konserwacja i restauracja albumu chromolitografii *Friedel und Fruehling*. Red. Allwine Schroeder, ok. 1871, własność Biblioteki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu”. Praca magisterska, promotor: dr. Marzenna Ciechańska; „Skuteczność działania wybranych metod dezynfekcyjnych i zabiegów konserwatorskich na określone gatunki grzybów”. Praca magisterska, promotor: mgr Agnieszka Tymińska.

VII. Nagroda Zarządu Głównego Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków „Książka Roku”

Celem nagrody jest promocja twórczości indywidualnej, przedstawiającej autorski punkt widzenia w dziedzinie ochrony dziedzictwa kulturowego. Nagradzane są książki naukowe, popularnonaukowe, publicystyczne, eseistyczne, wyróżniające się m.in. oryginalnością tematu, formą, ciekawym opracowaniem edytorskim itp., które podejmują problematykę ochrony zabytków, muzealnictwa i dyscyplin współdziałających oraz służą popularyzacji ww. zagadnień. Nagradzani mogą być autorzy indywidualni lub zbiorowi, a także twórcy i inicjatorzy publikacji cyklicznych.

Nagrodę „Książka Roku” za 2006 rok Zarząd Główny Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków przyznał pracy pt. „**Międzygórze. Dzieje i architektura**” autorstwa Elżbiety Trockiej-Leszczyńskiej, wydanej przez Oficynę Wydawniczą Politechniki Wrocławskiej. Książkę rekomendował Oddział Śląski Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków z siedzibą we Wrocławiu.

Elżbieta Trocka-Leszczyńska jest profesorem na Wydziale Architektury Politechniki Wrocławskiej. W swoim dorobku ma wiele publikacji, z których znaczna część dotyczy architektury Dolnego Śląska i Opolszczyzny. Nagrodzona publikacja jest monumentalnym opracowaniem monograficznym nt. malowniczej miejscowości Międzygórze, leżącej w Masywie Śnieżnika w Kotlinie Kłodzkiej na Dolnym Śląsku – miejscowości, która na początku XX w. zaczęła się szybko przekształcać z osady leśnej w europejski kurort. Od połowy XX wieku postępowały zmiany w zabudowie uzdrowiskowej i wiejskiej, powodując stopniowe zacieranie się charakteru dziewiętnastowiecznego kurortu.

Książka jest rezultatem ponad 20-letnich badań autorki, których celem było uchwycenie i zarejestrowanie szybko zanikających wartości historycznej zabudowy oraz utrwalenie cech dawnej urbanistyki i charakterystycznej dla Międzygórza drewnianej architektury, a także niepowtarzalnego piękna tej miejscowości. Opracowanie zostało udokumentowane bogatym serwisem fotograficznym, posiada wyjątkową wartość pod względem przydatności w pracach konserwatorskich.

VIII. Nagroda Prezesa Polskich Pracowni Konserwacji Zabytków

Jest to nagroda specjalna, po raz trzeci ufundowana przez Prezesa Polskich Pracowni Konserwacji Zabytków dla jednej z prac nagrodzonych w konkursie Generalnego Konserwatora Zabytków i Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków na

„Najlepsze prace studialne, naukowe i popularyzatorskie dotyczące ochrony zabytków i muzealnictwa”. Wyboru pracy dokonuje na swym posiedzeniu Zarząd Główny SKZ z udziałem Prezesa PP PKZ. Celem nagrody jest wyróżnienie tej spośród nagrodzonych prac, która może być przydatna w pracach konserwatorskich.

Nagrodę za 2006 rok otrzymała praca pt. „**Tradycje antyczne we wczesnośredniowiecznej architekturze ziem polskich na podstawie wybranych przykładów**”, autor: dr Klaudia Stala. Jest to praca doktorska napisana pod kierunkiem dr. hab. Zbigniewa Pianowskiego, prof. URz.

Na zakończenie oficjalnych obchodów Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków w 2007 roku, w Teatrze im. Juliusza Osterwy w Lublinie słowa podziękowania za wybór tego miejsca wraz z życzeniami skierował do zebranych Dyrektor Teatru, Pan Ryszard Fijałkowski. Poczęstunek połączony z toastem, na który zaprosił Marszałek Województwa Lubelskiego, Pan Jarosław Zdrojkowski, zakończył pierwszą część spotkania.

Bogaty program obchodów był kontynuowany w Zespole Pałacowo-Parkowym w Kozłówce, do którego przejazd został zorganizowany przez organizatorów. Gości, którzy na dalszą część uroczystości tłumnie zjechali do tej wspaniałej rezydencji, w sali pałacu powitali gospodarz województwa lubelskiego, Pan Marszałek Jarosław Zdrojkowski oraz wieloletni, zasłużony Dyrektor Muzeum Zamoykich w Kozłówce, Pan Krzysztof Kornacki.

W części powitalnej przemówienia wygłosili Generalny Konserwator Zabytków, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Pan Tomasz Merta, a także szczególnie miły gość – Dyrektor Muzeum we Lwowie, Pan Roman Czmylyk.

Atrakcją spotkania w Zespole Pałacowo-Parkowym było otwarcie w pałacu wystawy czasowej pt. „Lubomirscy linii przeworskiej – arystokraci i kolekcjonerzy” ze zbiorów Muzeum Etnografii i Rzemiosła Artystycznego we Lwowie, Muzeum Historycznego i Lwowskiej Galerii Sztuki we Lwowie. Ponadto gospodarze zapewnili zwiedzanie wspaniałych wnętrz pałacowych, kaplicy i całego zespołu rezydencjonalnego w towarzystwie fachowego personelu.

W tej części dnia dopisała pogoda, gospodarze przygotowali wspaniałą poczęstunek, goście stworzyli znakomitą atmosferę podczas spotkania na pikniku, który odbywał się w wiosennej scenarii ogrodów pałacowych.

Oprac. na podstawie materiałów KOBiDZ i Lubelskiego Oddziału SKZ